

Puumalan kansalaisopiston Kehittämissuunnitelma 2015 – 2020

- 1. Yleiskuvaus opistosta**
- 2. Opiston perustehtävä, visio ja strategia**
 - 2.1. Perustehtävä
 - 2.2. Visio 2020
 - 2.3. Strategia
 - 2.3.1. Strategiaa ohjaavat tekijät
 - 2.3.2. Strategia
- 3. Koulutustarjonnan suunnittelu, toteutus ja arviointi**
 - 3.1. Suunnittelu
 - 3.2. Toteutus
 - 3.3. Arviointi
 - 3.4. Asiakkaat
- 4. Hallinto ja henkilöstö**
 - 4.1. Hallinto
 - 4.2. Henkilöstö
- 5. Talous**

1. Yleiskuvaus opistosta

Puumalan kansalaisopisto on Puumalan kaikenikäisille kuntalaisille laadukasta opetuspalvelua tarjoava vapaa sivistystyön oppilaitos. Opisto aloitti toimintansa vuonna 2014. Nykyisellä kansalaisopistolla on vahvat juuret vanhasta Puumalan kansalaisopistosta vuosilta 1974 - 2003 ja sitten jatkuen vuodesta 2004 neljän kunnan yhteisenä Rajupusu-opistona aina vuoteen 2013.

Opetusta annetaan koko kunnan alueella unohtamatta laajan kunnan kyläalueita. Opiston toimisto sijaitsee kunnantalolla ja opiston pääopetustilat opistorakennuksessa eli entisessä oppilasasuntolassa. Kansalaisopisto palvelee kaikkia Puumalan asukkaita tasa-arvoisina ja huomioi myös kuntamme suuren kesäasukasväen eli kesämökkiläiset.

Opetusta annetaan n. 3 200 opetustuntia vuosittain. Opetuspaikkojen lukumäärä on nykyisellään noin 20 jakautuen lähes jokaiseen suurempaan kylään kunnan alueella. Näin huomioidaan hyvin haja-asutusalueet ja tasoitetaan eriarvoisuutta, jota muodostuisi helposti pitkien välimatkojen vuoksi.

2. Opiston perustehtävä, visio ja strategia

2.1. Perustehtävä

Kansalaisopisto järjestää elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta.

Tavoitteena on edistää ihmisten monipuolista kehittymistä ja jatkuvaa hyvinvointia. Huolehditaan osaltaan kansanvaltaisuuden, moniarvoisuuden, kestävä kehityksen, sekä monikulttuurisuuden ja kansainvälisyyden toteutumista kunnan alueella.

2.2. Visio 2020

Kansalaisopisto kuuluu tärkeänä osana kuntalaisten peruspalveluihin. Opetus edistää sekä yksilön että yhteisön henkistä ja aineellista hyvinvointia. Opiskelun myötä opiskelija arvostaa vapaa-ajan laadukasta käyttöä ja kulttuurin runsaasti tarjoamia mahdollisuuksia sekä ilostuttaa että rikastaa heidän elämää.

Sivistyksellinen tasa-arvo huomioidaan suunnittelemalla kurssit eri ikä- ja väestöryhmille. Jatkuva elinikäinen oppiminen on keskeinen peruseriaate. Moniarvoisuus; demokratia, tasa-arvoisuus ja taloudellinen sekä sosiaalinen tasa-arvo kuuluvat kaikille ja ne ilmenevät kurssitarjonnassa monipuolisesti ja laajasti. Omaehtoinen ja henkilökohtainen oppiminen ja kasvaminen näkyvät kaikessa opiskelun suunnittelussa ja toteutuksessa. Kestävä kehitys nivoutuu tavalliseen arkeen. Painotuksia on, sekä kulttuurisessa, sosiaalisessa, taloudellisessa että ekologisessa tavoitteissa. Kestävä kehitys rakentuu ja painottuu eri tavoin eri opetusalueilla.

Opisto tarjoaa jatko- ja täydennysopintoihin liittyvää tenttipalvelua.

2.3. Strategia

2.3.1. Strategiaa ohjaavat tekijät

Puumalan kunnan asukasluku on laskenut ja laskee ennusteiden mukaan edelleen. Väki on vanhusvoittoista, yli 65 vuotta täyttäneiden osuus väestöstä oli 34,8 % vuonna 2013. Tämän osuuden ennustetaan kasvavan edelleen. Yksin asuvien 75 vuotta täyttäneiden osuus vastaavanikäisestä väestöstä on lähes puolet.

Kunnan ikävakioidu sairastavuusindeksi on korkea, vuonna 2013 se oli 126,3. Myös ikävakioidu dementiaindeksi on korkea ja kasvanut lähivuosien aikana. Koulutuksen ulkopuolelle jääneiden 17 – 24 vuotiaiden osuus kaikista saman ikäisistä henkilöistä on kasvanut viimeisten 5 vuoden aikana 6,5 %:sta lähes 13 %:iin. Kunnan yleinen pienituloisuusaste on 18,5, joka on samantyyliisiin kuntiin verrattuna hieman alhaisempi.

Puumalan kuntastrategiassa Saaristokunta 2020 on neljä kulmakiveä:

1. elinkeinojen, yrittäjyyden, ympäristön puhtauden ja matkailun edistäminen
2. henkisen ja fyysisen elämänlaadun parantaminen
3. monipuoliset ja viihtyisät vapaa-ajan ja vakituisen asumisen mahdollisuudet keskellä puhdasta Saimaata
4. toimivat ja taloudellisesti järjestetyt peruspalvelut

2.3.2. Strategia

Puumalan kunnan kansalaisopisto toteuttaa tätä kuntastrategian peruslinjausta. Kansalaisopisto rakentaa ja turvaa laadukkailla kursseilla kuntalaisten eri elämänvaiheisiin soveltuvaa koulutusta.

Nuorille ikäluokille tarjotaan fyysisen kunnon ylläpitoon ja kehittämiseen liittyviä peruskuntaa rakentavia kursseja. Musiikin sekä näyttämötaiteiden kurssitarjontaan kattaa nuorille hyvin sopivia itsetuntemusta kehittäviä kursseja. Kielikurssien tarjoamalla vaihtoehdoilla he voivat täydentää valmiuksiaan palvelu laajaa paikkakunnalla liikkuvaa matkailuväkeä.

Työikäiselle väestölle tarjotaan runsaasti fyysisenkunnon monimuotoiseen ylläpitoon ja kehittämiseen liittyviä kursseja. Heidän vapaa-aikaan liittyviä kulttuurisia harrastuksia mahdollistetaan ja innostetaan laajalla taide- ja kädentaitojen kurssitarjonnalla. Matkailukunnan työväestön kieliosaamisen ylläpitoon ja laajentamiseen tarjotaan hyviä mahdollisuuksia kielikursseilla.

Senioriväestön tarpeisiin kiinnitetään laajaa huomioita ja tuetaan edellytyksiä kotona-asumiseen mahdollisimman kauan. Tähän peruslinjaukseen sopivia kursseja ovat ikääntyvälle väestölle räätälöidyt fyysisenkunnon ylläpitoon tarkoitetut erilaiset liikuntakurssit. Henkiseen hyvinvointiin liittyviä kädentaiton kursseja on tarjolla runsaasti, kuten käsityö-, teatteri-, kirjallisuus- sekä musiikkikurssit. Tietotekniikan kursseilla tuetaan senioriväestön pysymistä muuttuvan yhteiskunnan vaatimissa tietoteknisessä ja tiedollisissa muutoksissa mukana.

Näin kansalaisopisto tukee toiminnallaan hyvin eri-ikäisiä kuntalaisia. Näin kuntalaisten on helppo omatoimisesti ylläpitää heidän omaan hyvinvointiin aktivoivaa toimintaa koko laajan ihmisen elämänkaaren ajan. Kaikenikäisten ihmisten syrjäytymisenehkäisy kuuluu kansalaisopiston koko hyvinvointia kuntalaisille tuottavan toiminnan perustaan. Palveluiden laadukkuuden ja ajanmukaisuuden ylläpitoon kansalaisopistossa panostetaan koko suunnitelmatoimikauden 2015 - 2020 ajan.

Kansalaisopiston myyntipalvelukoulutuksen päämäärä on järjestää laadukasta koulutusta asiakaslähtöisesti, kilpailukykyisesti ja joustavasti. Tavoitteena on parantaa alueen kilpailukykyä ja tukea paikallista yrittäjyyttä, parantaa opiston ulkoista kuvaa sekä hankkia tuloja opistolle ja työllistää opettajia.

Puumalan kansalaisopisto on sopivan pieni yksikkö, jolla on monipuolinen kurssitarjonta. Pieni organisaatio toimii joustavasti ja palvelevasti. Opetustilat ovat hyvät sekä kirkonkylällä että haja-asutusalueella. Opettajat ovat ammattitaitoisia ja kurssit kohtuuhintaisia. Kuntalaiset ovat innokkaita ja aktiivisia opiskelijoita. Opistolla on hyvät syvät juuret aikaisemman toiminnan myötä syntyneinä ja se takaa sujuvan jatkuvuuden myös tulevaisuuteen.

Kunnan sijainti kaukana kaikista muista koulutus- ja harrastusmahdollisuuksista luo halukkuutta opiston palvelujen laajaan käyttöön. Toiminta kattaa hyvin koko laajan kunnan haja-asutusalueet. Laadukkaiden

koulutuspalveluiden tuottamiseen on turvattava riittävät taloudelliset resurssit. Henkilöstöä on saatu hyvin ja he ovat olleet halukkaita kehittämään omaa opettajuuttaan.

3. Koulutustarjonnan suunnittelu, toteutus ja arviointi

3.1. Suunnittelu

Opiston **opetusalueita** ovat:

- Taideaineet: musiikki, kuvataiteet, teatteri-ilmaisu ja kirjallisuus sekä tanssi.
- Kädentaidot
- Liikunta ja terveys
- Kielet
- Tieto- ja viestintätekniikka
- Kotitalous
- Yhteiskunnalliset aineet
- Luonto ja ympäristö
- Avoin yliopisto

Opisto kehittää jatkuvasti omaa opetustarjontaansa ja seuraa oman alansa kehitystä muualla Suomessa. Opisto kuuntelee tarkasti asiakkaiden esittämiä toiveita ja tuottaa mahdollisimman nopeasti uusia ajankohtaisia ja toivottuja kursseja.

Kurssien suunnittelussa ja toteutuksessa kiinnitetään huomiota opistotoiminnan opetuksen ja opiskelun laatuksisiin, joita ovat:

- opiskelumahdollisuuksien saavutettavuus (aika, paikka, olosuhteet ja hinta)
- opetuksen tavoitteellisuus, haasteellisuus, suunnitelmallisuus ja oikea ajoitus/jaksotus
- opintoryhmän koko (minimi ja maksimi)
- opettajien pätevyys tehtäviinsä
- opetusmenetelmien tarkoituksenmukaisuus
- oppimateriaalien, tilojen ja välineiden tarkoituksenmukaisuus
- opetuksen vastaavuus opiskelijoiden tarpeisiin ja opiskelunvalmiuksiin

Kevätkauden päätyttyä opisto järjestää **kehittämisseminaareja tai kehittämiskokouksia**, joihin kutsutaan tarvittaessa vakinaisen henkilökunnan lisäksi tuntiopettajia. Näissä tilaisuuksissa käsitellään seuraavia asioita:

1. Kurssien toteutumisen seuranta ja palautteet
2. Talousarvioon kirjattavat tulostavoitteet
3. Resurssien muutostarpeet
4. Toiminnan- ja työmenetelmien muutostarpeet
5. Muut mahdolliset kehittämistarpeet
6. Seuraavan vuoden opetussuunnitelman ideointi

Syyslukukauden alussa opisto järjestää kaikille opettajille tarkoitetun **opettajien kokouksen**. Kokouksessa käsitellään ajankohtaisia opiston kannalta tärkeitä asioita ja kehittämishankkeita. Kokouksessa opettajat ohjeistetaan tulevaa työkautta varten.

Rehtori laatii yhdessä päätoimisten opettajien kanssa kevätlukukauden päätyttyä seuraavan lukuvuoden **opetussuunnitelman**. Suunnittelussa käytetään apuna päättyneen lukuvuoden kurssitarjonnan toteutumista, tuntiopettajien ja asiakkaiden palautteita ja kurssitoiveita.

3.2. Toteutus

Kurssit toteutetaan suunnitelmien mukaisesti. Yhteisellä päätöksellä tavoitteita voidaan tarkistaa sekä kurssin alussa että sen aikana. Kurssien hinnoittelu perustuu tuntimääräperusteiseen maksuun. Kansalaisopistolla on käytössä lukukausikortti, sillä voi osallistua usealle tavallisille kurseille. Erityiskursseja lukukausikortilla ei voi maksaa.

Opistolla noudatetaan ryhmäkokosääntöksiä, joiden mukaan taajaman ryhmissä tulee olla vähintään 7 opiskelijaa ja haja-asutusalueella 5 opiskelijaa. Musiikin, kielten ja tietotekniikan kursseilla riittää 5 opiskelijaa koko alueella. Kurssi ei ala, jos ilmoittautuneita ei ole minimimäärää 5 päivää ennen kurssin alkua. Mikäli kurssilla on 3 kertaa peräkkäin vajaa oppilasmäärä, kurssi lakkautetaan. Opettajan irtisanomisaika on 2 viikkoa. (Eli kurssi voi kokoontua vielä kahdella seuraavalla viikolla). Lakkautettua kurssia ei perusteta samana lukukautena uudestaan.

Syksyllä Joulua ennen ja keväällä opetuksen päättyessä pidetään yhdessä opistolaiskunnan kanssa musiikki-ilat. Mahdollisuuksien mukaan pidetään muita opiston ryhmien yhteisiä esittely tilaisuuksia, joissa tuodaan monella lailla esiin opistoryhmien töiden tuloksia.

3.3. Arviointi

Kurssisuunnitelma on sekä kurssin aikana että sen lopussa tapahtuvan arvioinnin perusta. Arvioinnin tehtävänä on palvella opetus- ja oppimisprosessia siten, että sen eteneminen tapahtuu asetettujen tavoitteiden suuntaisesti. Arviointia suorittavat sekä opiskelijat että kurssin opettaja.

Opiskelijoita ohjataan arvioimaan omaa oppimistaan. He joutuvat miettimään omakohtaisesti, mitä vahvoja ja heikkoja puolia on hänen tiedoissaan ja taidoissaan. Miten oppija edistyy ja kehittyy oppimisessaan. Millaisia oppimiseen liittyviä taitoja hän osaa. Itsearviointin avulla opiskelija kehittää itseään suhteessa kurssisuunnitelmassa mainittuihin tavoitteisiin ja niiden toteutumiseen. Opiskelija pystyy lähestymään oppimistaan jatkuvana prosessina myös aikuisiässä.

Kun opettaja arvioi kurssin aikana opiskelijoiden oppimista, hän arvioi samalla myös omaa opetustaan ja itseään oppimistilanteiden järjestäjänä ja oppimisen ohjaajana. Arvioinnin avulla opettaja oppii näkemään omat vahvuutensa ja heikkoutensa sekä tiedostamaan omat kehittymistarpeensa. Opettajille järjestetään koulutusta arvioinnin mahdollistamiseksi.

Opetuksen arviointi:

- opiskelun säännöllisyys (säännöllisten ja keskeyttäneiden opiskelijoiden määrä)
- opiskelijoiden osallistuminen oppimistapahtumaan
- opiskelun jatkuvuus (tarvittaessa)
- opiskeluun käytetty aika (tavoitteiden saavuttaminen sovitussa ajassa)
- opettajien ja opiskelijoiden tietoisuus opiskelun edistymisestä
- opiskelijoiden saaman palautteen säännöllisyys ja oikea muoto
- kurssipäiväkirjan informatiivisuus ja luotettavuus

3.4. Asiakkaat

Opisto selvittää jatkuvasti asiakkaiden muuttuvia opetustarpeita. Palautetta otetaan vastaan opetusryhmissä, opiston toimistossa, lomakkeilla ja asiakkaiden antamalla suoralla palautteella netin välityksellä.

Valtionosuuteen oikeuttavaan ja tilauskoulutuksen opetukseen osallistuu vuosittain n. 600 opiskelijaa, joista naisia on n. 75 % ja alle 16-vuotiaita n. 8 %. Kurssilaisten kokonaismäärä on vuosittain n. 1 600. Valtion-

osuuteen oikeuttavaa opetusta annetaan vuosittain n. 3 200 tuntia, josta taiteenperusopetusta on n. 300 tuntia. Tilauskoulutusta annetaan vuosittain alle 100 tuntia.

Puumalan kansalaisopiston opiskelijat kirjataan opiskelijarekisteriin. Henkilötietolain ja julkisuuslain mukaiset rekisteriselosteet ovat Hellewi-ohjelmassa.

Tilauskoulutuksessa opiston asiakkaat voidaan ryhmitellä sen mukaan, kuka/mikä on koulutuksen ostaja. Asiakkaita ovat tällöin yritykset, julkisen hallinnon organisaatiot, järjestöt ja yksityiset henkilöt.

5. Hallinto ja henkilöstö

5.1. Hallinto

Puumalan kansalaisopiston omistaja ja ylläpitäjä on Puumalan kunta. Peruspalvelulautakunta hallinnoi sen toimintaa ja ohjaa sitä. Opiston rehtori johtaa ja kehittää opistoa, vastaa opiston taloudesta ja opetustoiminnasta. Toimistosihteeri vastaa toimistopalveluiden tuottamisesta.

Rehtorin vastuut ja valtuudet on määritelty kunnan hallintosäännössä. Hänen varahenkilönään toimii palvelujohtaja.

Opiskelijat, kurssilaiset, kurssit, oppitunnit, tunnusluvut ja kurssipalautteet tallennetaan opiston tiedonhallintaohjelma Hellewiin. Lisäksi käytetään kunnan tiedonohjaussuunnitelmaa (TOS).

Opistotiimi kokoontuu tarvittaessa rehtorin johdolla. Tiimiin kuuluvat toimistosihteeri ja päätoimiset opettajat ja rehtori. Tiimissä käsitellään ajankohtaisia asioita ja opistolle annettua palautetta sekä sovitaan lähiajan tehtävistä opistolla.

5.2. Henkilöstö

Rehtorin ja toimistosihteerin lisäksi opistolla on kaksi päätoimista opettajaa (kädentaidot ja musiikki) sekä tarvittava määrä tuntiopettajia.

Opisto noudattaa henkilöstöpolitiikkaa toteuttaessaan kunnan henkilöstö- ja koulutussuunnitelmaa, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa, varhaisen puuttumisen toimintaohjetta, häirinnän ja epäasiallisen kohtelun menettelytapaohjetta, päihdeohjelmaa ja hoitoonohjausmallia sekä henkilöstön muistamisohjetta. Henkilökunta osallistuu kunnan henkilökunnan osastoittain järjestettyyn tyky-toimintaan sekä mahdollisesti muuhun järjestettävään virkistystoimintaan.

Opettajien tehtäväkuvaukset tarkistetaan tarvittaessa henkilökohtaisella ohjauksella ja opettajain kokouksessa. Rehtori tukee henkilökunnan oma-aloitteisuutta ja valmiutta reagoida nopeasti muuttuviin tilanteisiin. Tätä edistetään tuntiopettajien laajalla toimivallalla omissa työtehtävissään. Opistossa tuetaan henkilöstön hakeutumista oman alan koulutukseen, kannustetaan seuraamaan oman alan kehitystä ja suositellaan verkostoitumista alueellisesti ja valtakunnallisesti.

Rehtori sopii omista tavoitteistaan palvelujohtajan kanssa käytävissä kehityskeskusteluissa. Rehtori käy syyslukukauden aikana kehityskeskustelut päätoimisten opettajien kanssa. Kehityskeskustelussa käydään läpi ja arvioidaan kunkin työntekijän oman toiminnan tuloksia edellisen vuoden osalta, opiston kehittämissuunnitelmia ja kehittämistarpeita. Kehityskeskustelussa selvitetään toimintaympäristön ja koulutusmarkkinoiden muutoksia, asiakassuhteiden hoitoa, työntekijän omia koulutustarpeita, työilmapiiriä, työskentelyolosuhteita ja rehtorille tulevaa palautetta sekä asetetaan tavoitteet seuraavalle vuodelle.

Rehtori laatii opettajille tarvittavan määrän kirjeitä/tiedotteita työvuoden aikana. Niissä informoidaan opiston toimintaan liittyvistä ajankohtaisista asioista ja annetaan ohjeita erilaisten käytännöllisten tehtävien hoitamiseksi kuten palkantilaukset, päiväkirjat, opetussuunnitelmat, henkilöstökoulutus, tilat, välineet yms. Tarpeen mukaan rehtori ja toimistos sihteeri lähettävät opettajille erillisiä tiedotteita.

6. Talous

Opisto tekee vuosittain talousarvioesityksen, jossa se määrittelee myös tavoitteet taloudellisesta näkökulmasta. Tavoitteena on kustannustehokas opetus. Mittareina käytetään euroa/opetustunti, euroa/asukas ja euroa/opiskelija. Taloudellisten tavoitteiden toteutumista seurataan vuosikolmannesraporteissa, jotka menevät peruspalvelulautakunnalle, kunnanhallitukselle ja valtuustolle tiedoksi. Rehtori laatii toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen vuosittain, jotka valtuusto hyväksyy peruspalvelulautakunnan ja kunnanhallituksen esityksestä.

Rehtori seuraa talousarvion toteutumista toteumaraporttien avulla. Rehtori laatii vuosikolmannesraportin talousarvion toteutumisesta sekä tilinpäätöksen peruspalvelulautakunnalle. Henkilöstö seuraa opetussuunnitelmien toteutumista. He seuraavat myös kurssisuunnitelmien toteutumista kurseista kerättävien kurssipalautteiden ja niistä laadittujen yhteenvetojen avulla.

Opisto hakee Opetushallituksen tarjoamia hankerahoja ja muita mahdollisia rahoitusvaihtoehtoja.

Opisto huolehtii käytössään olevista kalusteista ja opetusvälineistä. Talousarviossa osoitetaan vuosittain tietty määräraha välineiden kulumisesta ja vanhentumisesta johtuviin hankintoihin. Henkilöstö voi esittää tarvittavia uusia hankintoja.